

PRAVOPISNÉ CVIČENIE

Doplň chýbajúce písmená.

Okolie ná__ho mesta bolo od nepam__ti bohaté na vzácne kov___. Ob__vatelia ich už od__ávna ťažili. Podľa __šetkého práve toto bola najdôležitejšia príčina, prečo __horský kráľ Belo IV. pov__šil v roku 1255 niekdajšiu osadu na mesto. Udelením mestsk__ch práv Banskej Bystrici súviselo následn__ aj používanie erbu. Najstaršia známa podoba __anskobystrického erbu pochádza __ roku 1326, erb sa zachoval v podobe pečate na listine. V strede pečate je umiestnený got__cký štít, ktorý je osemkrát delený, čím v štíte vzniká dev__ť vodorovných pol___. Po bokoch štítu sú umie__tné banícke kladivk__, ktoré symbolizujú baníctvo v Banskej Bystrici.

V 15. storoč__ však nastáva zmena erbu mesta Banskej Bystrice. O zmene sve__čí aj zachované pečatidlo, datované do druhej polovice 15. storočia, ktoré sa nachádza v __tredoslovenskom múzeu v Banskej Bystrici. Erb má už len osem vodorovn__ch pruhov, z erbu vypadli banícke kladivká. Erb mesta Banskej Bystrice je na pečatidle doplnený o št__tonosiča, ktorým je anjel. Okrem anjel__ sú na pečatidle aj ďalšie ved__ajšie figúr__, ktorým__ sú po bokoch stojace orly. Orly sú tzv. ochrancami štít___. Pravdepodobne však v štíte dochádza aj __ zmene poradia farieb pruh__ zo strieborno-červeného na červeno-strieborné.

V zbierkach múzea sa nachádza aj radničné kožené kreslo z roku 1898. Na kresle sa nachádza erb, ktorého štít je sedemkrát delen__ a jeho vodorovné pruh__ sú tu strieborno-červené. Štítonosičom je anjel a strážcam__ znaku sú dva orly. Tento erb je teda ident__cký so súča__ným erbom mesta Banskej Bystrice. Zaujímavá je aj symbolika erbu. Niektor__ autori z 18. storočia v štyroch strieborn__ch pruhoch v štíte v__dia štyri rieky: Hron, Bystricu, Senicu a Udurnu. Červená farba mala symbolizovať nešťastie, biela so striebornou prosperitu mesta. Anjel symbolizoval __ožiu ochranu a orly mali strážiť mesto pre__ zlými udalosťami.

Okolie ná_š_ho mesta bolo od nepam_ä_ti bohaté na vzácne kov_y_. Ob_y_vatelia ich už od_d_ávna ťažili. Podľa _v_šetkého práve toto bola najdôležitejšia príčina, prečo _u_horský kráľ Belo IV. pov_ý_šil v roku 1255 niekdajšiu osadu na mesto. _S_ udelením mestsk_ý_ch práv Banskej Bystrici súviselo následn_e_ aj používanie erbu. Najstaršia známa podoba _b_anskobystrického erbu pochádza _z_ roku 1326, erb sa zachoval v podobe pečate na listine. V strede pečate je umiestnený got_i_cký štít, ktorý je osemkrát delený, čím v štíte vzniká dev_ä_t' vodorovných pol_í_. Po bokoch štítu sú umie_s_tnené banícke kladivk_á_, ktoré symbolizujú baníctvo v Banskej Bystrici.

V 15. storoč_í_ však nastáva zmena erbu mesta Banskej Bystrice. O zmene sve_d_čí aj zachované pečatidlo, datované do druhej polovice 15. storočia, ktoré sa nachádza v _S_tredoslovenskom múzeu v Banskej Bystrici. Erb má už len osem vodorovn_ý_ch pruhov, z erbu vypadli banícke kladivká. Erb mesta Banskej Bystrice je na pečatidle doplnený o št_í_tonosiča, ktorým je anjel. Okrem anjel_a_ sú na pečatidle aj d'alšie ved_l'_ajšie figúr_y_, ktorým_i_ sú po bokoch stojace orly. Orly sú tzv. ochrancami štít_u_. Pravdepodobne však v štíte dochádza aj _k_ zmene poradia farieb pruhov_v_ zo strieborno-červeného na červeno-strieborné.

V zbierkach múzea sa nachádza aj radničné kožené kreslo z roku 1898. Na kresle sa nachádza erb, ktorého štít je sedemkrát delen_ý_ a jeho vodorovné pruh_y_ sú tu strieborno-červené. Štítonosičom je anjel a strážcam_i_ znaku sú dva orly. Tento erb je teda ident_i_cký so súčas_ným erbom mesta Banskej Bystrice. Zaujímavá je aj symbolika erbu. Niektor_í_ autori z 18. storočia v štyroch strieborn_ý_ch pruhoch v štíte v_i_dia štyri rieky: Hron, Bystricu, Senicu a Udurnu. Červená farba mala symbolizovať nešťastie, biela so striebornou prosperitu mesta. Anjel symbolizoval _b_ožiu ochranu a orly mali strážiť mesto pre_d_ zlými udalosťami.

ROZDELENIE ČÍSLUVIEK

1. základné (koľko, aký počet)

tri, štyri, štvrtina, veľa, viac, zopár, málo...

2. radové (poradie)

druhý, tretí, stý, tisíci, posledný, ostatný...

3. skupinové (počet v skupine)

jedni, dvoje, oboje, obe, troje, štvoro, desať, viacerí, viacero...

4. druhové (počet druhov)

jednaké, jednako, dvojaké, štvorako, mnohorako...

5. násobné (násobky, opakovania)

dvakrát, veľakrát, mnohokrát...

jeden raz, dva razy, veľa rás...

štvornásobný, stonásobná, mnohonásobne...

dvojmo, trojmo...

dvojitý, trojitý, štvoritý...

1. určité

-vyjadrujú presné číslo (tri, päťkrát, desaťnásobný, štvrtina, trojitý)

2. neurčité

-vyjadrujú počet iba približne (veľa, mnohonásobne, viac rás, menej)

ČO URČUJEME PRI ČÍSLOVKÁCH

1. rod

mužský, ženský, stredný

2. číslo

jednotné (singulár), množné (plurál)

3. pád

nominatív, genitív, datív, akuzatív, lokál, inštrumentál

4. vzor

pekný, cudzí, päť, mesto, dub, stroj, žena

POZOR! Pri mnohých číslovkách sa neurčujú niektoré gramatické kategórie alebo vzor. Niektoré sa vôbec neohýbajú.

Siedmi alebo siedmy?

vzor päť -základné číslovky (počet, koľko?)

-vždy -i

Boli tam všetci siedmi.

Turnaja sa zúčastnili žiaci ôsmich základných škôl.

Siedmim z nás sa to podarilo .

Vo svojich siedmich rokoch vynikajúco čítala.

vzor pekný -radové číslovky (poradie, koľký v poradí?)

-vždy -y iba v N pl. -i

V cieľi skončil siedmy.

V cieľi sme sa umiestnili siedmi. (N pl.)

Prv končili ZŠ žiaci ôsmich tried.

V šesťdesiatych rokoch minulého storočia...

Pomôcka! Pri rozlišovaní medzi počtom a poradím niekedy pomôže dať si číslovku do nominatívu. (v siedmich rokoch-N sedem rokov, ôsmich ročníkov-N ôsme ročníky) alebo nahradiť číslovku slovom päť a pomôcť si výslovnosťou (v mojich siedmich rokoch- v mojich piatich rokoch)

Jedni alebo jedny?

-jedni sa používa v N životného mužského rodu, inak jedny

Jedni chlapi to videli. (N)

Povedali sme to jedným chlapom.

Stretli sme jedny zaujímavé dievčatá.

Hrali sme sa s jednými krásnymi deťmi.

päťkrát, päť rás

-slová s **krát** sa píše spolu (dvakrát, mnohokrát, prvýkrát)

-slová s **rás** sa píše oddelene (jeden rás, dva razy, päť rás, veľa rás)

Rozdelenie hlások, hlásky v slovenčine

Hlásky v slovenskom jazyku rozdeľujeme nasledovne:

Samohlásky

Samohlásky delíme na:

- krátke samohlásky: a, e, i, o, u, y, ä
- dlhé samohlásky: á, é, í, ó, ú, ý

Spoluhlásky

Spoluhlásky delíme na:

- tvrdé spoluhlásky: h, ch, k, g, d, t, n, l
- mäkké spoluhlásky: č, dž, š, ž, c, dz, j, ď, ť, ň, ľ
- obojaké spoluhlásky: b, m, p, r, s, v, z, f

Podľa znelosti sa spoluhlásky delia na:

- neznelé spoluhlásky: p, t, ť, c, č, s, š, k, ch, f
- znelé spoluhlásky: b, d, ď, dz, dž, z, ž, g, h, v, m, n, ň, l, ľ, r, r', j, v

Dvojhlásky

Medzi dvojhlásky patria: ia, ie, iu, ô